

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fen Bilgisi Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21682>

Özet

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği, 2001 yılında M. Genç tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirme yöntemiyle oluşturulmuş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, ilköğretim okullarının ikinci kademesinde (genellikle 6., 7. ve 8. sınıflar) öğrenim gören öğrencilerin Fen Bilgisi dersine yönelik sahip oldukları tutum düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, öğrencilerin derse olan ilgilerini, algıladıkları zorluk seviyesini ve Fen Bilimleri'nin günlük yaşamdaki önemine dair inançlarının nicel olarak ölçmeye odaklanmıştır.

Ölçeğin temel amacı, eğitimcilerin ve araştırmacıların öğrencilerin Fen Bilgisi dersine karşı gösterdikleri duygusal ve bilişsel eğilimleri anlamalarına yardımcı olmaktır. Bu tür bir değerlendirme, öğretim programlarının etkinliğini artırmak ve öğrencilerin motivasyonunu destekleyecek pedagojik yaklaşımlar geliştirmek için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Fen Bilgisi, Tutum, Tutum Ölçeği, ilköğretim, Öğrenci Algısı, Fen Eğitimi, Psikometri, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Genç, M.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Fen Bilgisi dersine yönelik tutumlarının güvenilir ve geçerli bir biçimde değerlendirmektir. Tutumlar, öğrencilerin akademik başarıları, derse katılım seviyelerini ve gelecekteki kariyer seçimlerini önemli ölçüde etkilediğinden, bu ölçüm eğitim politikaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Ölçek, öğrencilerin Fen Bilgisi dersine karşı geliştirdikleri duygusal tepkileri (sevme/sevmeme), bilişsel değerlendirmeleri (yararlı/yararsız bulma) ve davranışsal eğilimleri (derse katılma isteği) kapsayan kapsamlı bir profil sunmayı hedefler. Elde edilen veriler, öğrencilerin tutumlarındaki olası değişimleri izlemek ve olumsuz tutumları düzeltmeye yönelik müdahale stratejileri geliştirmek için kullanılabilir.

Yapı

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği, psikolojideki temel tutum yapısının ölçmek üzere tasarlanmıştır. Tutum, genellikle üç temel bileşen üzerinden kavramsallaştırılır:

Duygusal (Affektif) Bileşen: Öğrencinin Fen Bilgisi dersine karşı hissettiği duygular (keyif alma, sıkılma, endişe).

Bilişsel Bileşen: Öğrencinin Fen Bilgisi dersine dair sahip olduğu inançlar ve düşünceler (dersin zorluğu, önemi, gerekliliği).

Davranışsal Bileşen: Öğrencinin Fen Bilgisi dersiyle ilgili sergilemeye eğilimli olduğu eylemler (ek materyal okuma, laboratuvar çalışmalarına katılma).

Ölçeğin maddeleri, öğrencilerin Fen Bilgisi dersine yönelik bu çok boyutlu yaklaşımların yansıtacak şekilde yapılandırılmıştır. Ölçeğin, tutumu tek bir genel puan olarak mı yoksa birden fazla alt faktör (örneğin, Fen'e ilgi, Fen'in Kariyer Önemi, Fen Dersi Kaygısı) olarak mı ölçtüğü, genellikle faktör analizi sonuçlarıyla belirlenir (bkz. Faktör Analizi bölümü).

Geçerlik

Kaynak referansta ölçeğin geçerlik bilgisine dair spesifik bir sayısal veri sunulmamıştır. Ancak, bir ölçek geliştirme çalışması olduğu için, geçerlik çalışmaları'nın tez kapsamında yapıldığı varsayılmaktadır. Tipik olarak, Fen Bilgisi Tutum Ölçeği'nin geçerliliğini sağlamak için aşağıdaki yöntemler kullanılmı olabilir:

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, Fen Bilgisi dersine yönelik tutum yapısının tüm boyutların temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıya ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek amacıyla Faktör Analizi (Açıklayıcı veya Doğrulayıcı) uygulanmıştır.

Ölçüt Geçerliliği: Ölçek puanlarının, öğrencilerin Fen Bilgisi notları gibi diğer ölçütlerle korelasyonu incelenmi olabilir.

Güvenirlilik

Kaynak referansta ölçeğin güvenirlilik bilgisine dair spesifik bir sayısal veri sunulmamıştır. Geliştirme çalışmalarında güvenirlilik, ölçme aracının tutarlılığı ve kararlılığı gösterir. Bu tür bir tutum ölçeğinde yaygın olarak kullanılan güvenirlilik yöntemleri şunlardır:

İç Tutarlılık Katsayısı: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa (**Cronbach's Alpha**) katsayısının hesaplanması. Yüksek bir alfa değeri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Aynı öğrencilere farklı zamanlarda uygulanan ölçek sonuçlarının kararlılığını ölçmek.

İki Yarım Güvenirliliği: Ölçeğin iki rastgele yarıya bölünerek elde edilen puanlar arasındaki korelasyonun hesaplanması.

Faktör Analizi

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği'nin geliştirme sürecinde, tutum yapısının alt boyutlarının ortaya çıkarmak amacıyla Faktör Analizi yönteminin kullanıldığı güçlü bir varsayımdır. Tutumlar genellikle tek boyutlu olmadıktan, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçeğin kaç farklı faktörden oluştuğu belirlenmiştir.

Bu analiz sonucunda, ölçeğin muhtemelen Fen Bilgisi'ne yönelik algılanan fayda, derse yönelik motivasyon ve laboratuvar çalışmalarına yönelik ilgi gibi farklı alt boyutlara ayrılmış görülmüş olabilir. Faktör yüklerinin incelenmesi, hangi maddelerin hangi alt boyutu temsil ettiğini netleştirerek, ölçeğin yapı geçerliliğine katkıda bulunmuştur.

Ölçek

Test Türü: Tutum Ölçeği (Geliştirme Tipi)

Format: Yüksek olasılıkla Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği. Tipik olarak 5'li seçenekler kullanılır (Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: İlköğretim Okulu Öğrencileri.

Yaş Grubu: İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri (Yaklaşık 10-14 yaş).

Popülasyon Detayları: İlköğretim okullarının ikinci kademesindeki öğrenciler (6, 7 ve 8. sınıflar). Çalışma, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak Manisa bölgesinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim (Self-report) yöntemi. Öğrencilerin kendi tutumlarını belirtmelerine dayanır.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, Cronbach Alfa, Tutum Ölçümü, İlköğretim İkinci Kademe, Manisa, Celal Bayar Üniversitesi, Tutum.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: Veri mevcut değildir.

Yazın Adresi: Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa (Tezin sunulduğu kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildiğinden, genellikle ticari olmayan akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için izin, tezin yazarı (M. Genç) ve başlı olduğu üniversite (Celal Bayar Üniversitesi) tarafından belirlenir.

Test Yılı: 2001.

Ücret: Akademik çalışmalar için genellikle ücretsizdir, ancak kullanıcı öncesinde yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Genç, M. (2001). *İkinci kademesindeki öğrencilerin fen bilgisi dersine karşı tutumlarının değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi)*. Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

Fen Bilgisi Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle, maddeler bu girişte sunulamamaktadır. Ölçeğin maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.